

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุ:
กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเลย*

The Implementation development guidelines for promoting lifelong learning in Elderly School:

A case study of Loei Elderly School 1,

ฉัตรพร ถมกระจำง**

Chatporn Tomkrajang

6414830068@ruamail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) แบบสำรวจ และ 2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก.กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย และ (4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย จาก 82 กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก.มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมระดับมากที่สุด โดยมีกิจกรรมการมีผลความสัมพันธ์สูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (3) องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับมากที่สุด โดยด้านการมีส่วนร่วมมีผลความสัมพันธ์สูงสุด อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นได้แก่ (1) การวัดและประเมินผลของโรงเรียนที่ยังไม่มีแบบแผนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน (2) กิจกรรมมีความหลากหลายน้อย (3) การดำเนินงานที่ควรมีคนรุ่นใหม่ร่วมสืบทอดด้วย และ (4) การจัดการทางธุรการ รวมถึงการจัดเก็บฐานข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีที่ควรมีระบบและแบบแผนมากขึ้น

คำสำคัญ: โรงเรียนผู้สูงอายุเลย ; การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก. ; การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Keywords: Loei Elderly School 1 ; Management with 5 Kor principles ; promoting lifelong learning

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

**นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุ (Aging society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งหมด (วิภา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2564, หน้า 57) ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยได้เป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว (complete aged society) โดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565 หน้า 1) สัดส่วนประชากรสูงวัยที่กำลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยในอนาคตที่จะเต็มไปด้วยผู้สูงอายุ ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประชากรหลักของชาติเป็นบุคคลคุณภาพ

โรงเรียนผู้สูงอายุ ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยกระบวนการจัดการศึกษาตามกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสนใจ และการพัฒนาทักษะที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ทั้งทางวิชาการ การนันทนาการ การพัฒนาการดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ทักษะทางสังคม ตลอดจนทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและมีศักดิ์ศรี โดยวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นจิตอาสา และเป็นผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจงานดำเนินงานที่สอดคล้องกับการดูแลผู้สูงอายุ เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สำนักงานเทศบาล สำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละท้องที่ เป็นต้น รวมทั้งเป็นพื้นที่และการสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์ที่สั่งสมตามกาลเวลาแก่สังคม (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

โรงเรียนผู้สูงอายุเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลยเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2553 เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นโรงเรียนแห่งที่ 3 ของประเทศ ก่อตั้งโดยภาคประชาชน พัฒนาจากการเป็นชมรมผู้สูงอายุตำบลกุดป่อง โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงวัย การดูแล คู่ครอง พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ 2) เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงวัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ 3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม 4) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงวัย 5) เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายผู้สูงวัยด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ให้เป็นที่ประจักษ์ ซึ่งกล่าวได้ว่าโรงเรียนผู้สูงอายุเลยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และการเชื่อมโยงระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุเลยได้มีการก่อตั้งมานานกว่า 10 ปีแล้ว และยังไม่ได้มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นปัจจุบัน ดังนั้น จึงเกิดการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก จากคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ จากคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

4. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

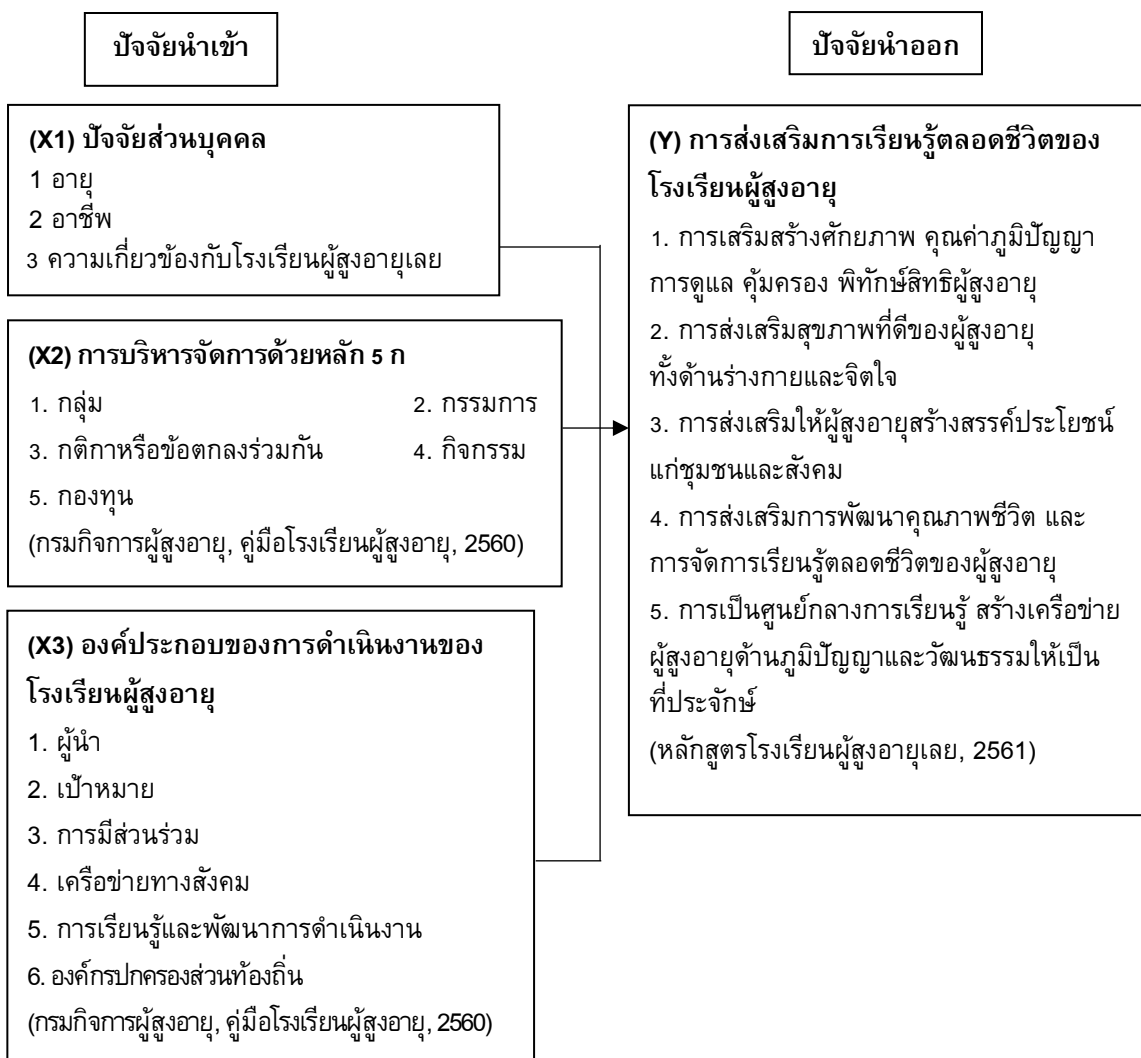
สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

2. การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก จากคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

3. องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งนำแนวทางมาจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ จากคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (เจลิมพล ศรีหงษ์, 2565, หน้า 30) จากประชากร 232 คน แบ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเลย 50 กลุ่มตัวอย่าง และผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุเลย 32 กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 82 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุเลย 5 ข้อ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก 20 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ 24 ข้อ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย 20 ข้อ และ ส่วนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งแบบสอบถามในส่วนที่ 2 – 4 มีรูปแบบคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (อ้างถึงใน เจลิมพล ศรีหงษ์, 2565, หน้า 62-63) และได้กำหนดค่าของช่วงคะแนนตามช่วงน้ำหนักของความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด, 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก, 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง, 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม ใช้วิธีประเมินความแม่นยำตรงด้านเนื้อหา (Index of item-objective congruence: IOC) โดยประเด็นคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับกันทั่วไปในระดับที่มากกว่า 0.60 และวิธีประเมินความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 1

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentages) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก ระดับองค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ และระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับค่าเฉลี่ยเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก และค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ทั้งนี้ สถิติในเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ สถิติ Chi-square test ในการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยที่ 1 และสถิติ Pearson correlation เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยที่ 2 - 3 เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่ออธิบายความสัมพันธ์และแปลความหมาย (อ้างถึงใน สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2565, หน้า 11) คือ ระดับ 0.81 - 1.00 หมายถึง ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ระดับ 0.61 - 0.80 หมายถึง ระดับสูง ระดับ 0.41 - 0.60 หมายถึง ระดับปานกลาง, ระดับ 0.21 - 0.40 หมายถึง ระดับต่ำ และระดับ 0.00 - 0.20 หมายถึง ระดับต่ำมาก

2. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน ในประเด็น 1) แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ด้วยการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก สอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) องค์ประกอบของการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ได้แก่ (1) ผู้นำ (2) เป้าหมายและความต่อเนื่อง (3) การมีส่วนร่วม (4) เครือข่ายทางสังคม (5) การเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน และ (6) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย และ 4) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (N=82)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	60	73.2
ชาย	22	26.8
อายุ		
ไม่เกิน 50 ปี	18	22.0
51 - 60 ปี	14	17.1
61 ปี ขึ้นไป	50	61.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	23.2
ปริญญาตรี	43	52.4
ปริญญาโท	17	20.7
ปริญญาเอก	3	3.7
อาชีพ		
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	27	32.9
ค้าขาย/เกษตรกร	10	12.2
ข้าราชการบำนาญ	33	40.2
อื่น ๆ	12	14.6
ความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุเลย		
นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเลย	50	61.0
ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	32	39.0

จากตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.2 ส่วนใหญ่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 61.0 รองลงมาอายุไม่เกิน 50 ปี ร้อยละ 22.0 และอายุ 50 -60 ปี ร้อยละ 17.1 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 52.4 รองลงมาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 23.2 ปริญญาโท ร้อยละ 20.7 มีอาชีพข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 40.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 32.9 มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุเลยโดยเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ร้อยละ 61.0 และเป็นผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 39.0

ส่วนที่ 2 ระดับการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก จำแนกตามรายด้าน

การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
มิติกลุ่ม	4.60	0.43	มากที่สุด	2
มิติกกรรมการ	4.55	0.43	มากที่สุด	3
มิติกติกาหรือข้อตกลงร่วมกัน	4.44	0.56	มากที่สุด	4
มิติกกิจกรรม	4.61	0.45	มากที่สุด	1
มิติกกองทุน	4.38	0.53	มากที่สุด	5
รวม	4.52	0.38	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.38) ในรายด้าน มิติกกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ มิติกลุ่ม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.43) และมิติกกรรมการ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ระดับองค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย จำแนกตามรายด้าน

องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ผู้นำ	4.46	0.49	มากที่สุด	5
เป้าหมายและความต่อเนื่อง	4.53	0.49	มากที่สุด	2
การมีส่วนร่วม	4.54	0.50	มากที่สุด	1
เครือข่ายทางสังคม	4.52	0.51	มากที่สุด	3
การเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน ข	4.52	0.50	มากที่สุด	3
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.50	0.52	มากที่สุด	4
รวม	4.51	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55) ในรายด้าน การมีส่วนร่วมมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ เป้าหมายและความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.49) เครือข่ายทางสังคม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51) และการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50) ซึ่งมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากัน ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย จำแนกตามรายด้าน

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
การเสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญา การดูแล คุ่มครอง พัททภัสสิทธิผู้สูงอายุ	4.53	0.52	มากที่สุด	2
การส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ	4.63	0.47	มากที่สุด	1
การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม	4.51	0.51	มากที่สุด	2
การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของ ผู้สูงอายุ	4.43	0.49	มากที่สุด	4
การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุด้านภูมิปัญญา และวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์	4.52	0.55	มากที่สุด	3
รวม	4.52	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 ระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.45) ในรายด้าน การส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ การเสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญา การดูแล คุ่มครอง พัททภัสสิทธิผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52) และการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุด้านภูมิปัญญา และวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุเลย มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ปัจจัยส่วนบุคคล	χ^2	df	Sig.
เพศ	0.249 ^a	1	0.618
อายุ	0.003 ^a	2	0.998
ระดับการศึกษา	6.659 ^a	3	0.084
อาชีพ	1.347 ^a	3	0.718
ความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุ	0.000 ^a	1	0.989

จากตารางที่ 5 จากผลการคำนวณปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านเพศมีค่า $\chi^2 = 0.249$, $df = 1$, $Sig. = 0.618$ ด้านอายุมีค่า $\chi^2 = 0.003$, $df = 2$, $Sig. = 0.998$ ด้านระดับการศึกษามีค่า $\chi^2 = 6.659$, $df = 3$, $Sig. = 0.084$ ด้านอาชีพมีค่า $\chi^2 = 3.493$, $df = 6$, $Sig. = 0.745$ และด้านความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุ $\chi^2 = 0.000$, $df = 1$, $Sig. = 0.989$ ซึ่งค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่าเกิน 0.05 ทุกด้าน จึงวิเคราะห์ได้ว่าผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเกิน 0.05 ทำ สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และ ความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมุติฐานการวิจัยที่ 2 การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก ได้แก่ มิติกรรมการ มิติกติกาหรือข้อตกลง ร่วมกัน มิติกิจกรรม และมิติกองทุน มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก	การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับ
मितiglุ่ม	.586**	.000	ปานกลาง
มิติกรรมการ	.720**	.000	สูง
มิติกติกาหรือข้อตกลงร่วมกัน	.593**	.000	ปานกลาง
มิติกิจกรรม	.654**	.000	สูง
มิติกองทุน	.652**	.000	สูง

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 0.001 ทุกด้าน ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน 0.01 สรุปได้ว่า การบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ มิติกรรมการ มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุมากที่สุด ในระดับสูง ($r = 0.720$) รองลงมาคือ มิติกิจกรรมในระดับสูง ($r = 0.654$) และมิติกองทุนในระดับสูง ($r = 0.648$) ตามลำดับ

สมมุติฐานการวิจัยที่ 3 องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ได้แก่ ผู้นำ เป้าหมายและความต่อเนื่อง การมีส่วนร่วม เครือข่ายทางสังคม การเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

องค์ประกอบของการดำเนินงานของ โรงเรียนผู้สูงอายุเลย	การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ โรงเรียนผู้สูงอายุเลย		
	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับ
ผู้นำ	0.764 **	.000	สูง
เป้าหมายและความต่อเนื่อง	0.746**	.000	สูง
การมีส่วนร่วม	0.820**	.000	สูงมาก
เครือข่ายทางสังคม	0.728**	.000	สูง
การเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน	0.758**	.000	สูง

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 24 พบว่า ค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 0.001 ทุกมิติ ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน 0.01 สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยมากที่สุด ในระดับสูงมาก ($r = 0.820$) รองลงมาคือ ผู้นำในระดับสูง ($r = 0.764$) และการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน ($r = 0.758$) ตามลำดับ

สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยด้วยการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก สอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โรงเรียนผู้สูงอายุได้มีการนำการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก มาใช้ในการดำเนินงานครอบคลุมทั้ง 5 มิติ โดยเป็นความเชื่อมโยงกันของการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุในชุมชนของตำบลกุดป่อง ที่เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงร่วมกันจัดตั้งองค์กรสาธารณประโยชน์ในนาม “โรงเรียนผู้สูงอายุเลย” เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจากนักเรียน เพื่อเป็นแกนนำในการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมต่างของโรงเรียน จากความต้องการและความถนัดของนักเรียน และมีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดเลย โรงพยาบาลเลย เป็นต้น มาร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง ตลอดจนการเรียนรู้การทำอาชีพ ในส่วนของงบประมาณหรือกองทุน เป็นการหางบประมาณด้วยนักเรียนเอง ทั้งนี้ โรงเรียนผู้สูงอายุเลยไม่ได้รับงบประมาณมาจากที่ใดที่หนึ่งเป็นหลัก แต่จะได้รับจากหน่วยงานที่โรงเรียนจัดส่งเอกสารเพื่อขอรับงบประมาณ อาทิ สำนักงานเทศบาลเมืองเลยสนับสนุนค่าอาหารกลางวัน วันละ 3,000 บาท

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ได้แก่ 1) ผู้นำ 2) เป้าหมาย และความต่อเนื่อง 3) การมีส่วนร่วม 4) เครือข่ายทางสังคม 5) การเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงาน และ 6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ในด้านผู้นำหรือแกนนำที่มีความทุ่มเทให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากเจ้าอาวาสวัดสุธัมมิการาม ซึ่งถือเป็นผู้นำทางจิตใจของชุมชนให้ใช้อาคารภายในวัดเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียน และนักเรียนทุกคนถือเป็นผู้นำร่วมกันหมดทุกคนเช่นกัน เพราะเป็นผู้ที่ร่วมกันกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการร่วมกัน

ในขณะที่การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรมทำให้กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างลุล่วง โดยมีการจัดประชุมชี้แจงถึงการดำเนินกิจกรรมกันทุกครั้งก่อนเริ่มกิจกรรม รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมก่อนวันเปิดเรียนในวันที่ 7 17 และ 27 ของทุกเดือน ซึ่งระหว่างวันที่ไม่ได้มีเรียนหากมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนก็จะมีกำหนดหมายเข้าร่วมกิจกรรม และมีการใช้ไลน์กลุ่มในการสื่อสารกัน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญของการจัดตั้งเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มที่ตนสนใจ ทำให้มีกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายตามความชอบและความถนัดของนักเรียน เช่น กลุ่มนักกีฬาเปตอง กลุ่มพ่อนรำ กลุ่มเล่นกลองยาว เป็นต้น

นอกจากนี้ มิตินี้มีเครือข่ายที่เข้มแข็งในหมู่สมาชิกและเครือข่ายหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเทศบาลเมืองเลย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย โรงพยาบาลเลย ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ทำให้มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ และมีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานด้วยการมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีการสรุปผลการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาในแต่ละวันก่อนการเรียนในแต่ละครั้ง มีการไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนผู้สูงอายุอื่น และต้อนรับโรงเรียนผู้สูงอายุอื่น ๆ ที่มาศึกษาดูงาน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการดำเนินงาน และประการสุดท้าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทด้านการสนับสนุนค่าอาหารกลางวัน วันละ 3,000 บาท แต่ไม่ได้กำกับดูแลโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การวัดและประเมินผลของโรงเรียนที่ยังไม่มีแบบแผนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน (2) กิจกรรมมีความหลากหลายน้อย (3) การดำเนินงานที่ควรมีคนรุ่นใหม่ร่วมสืบทอดด้วย และ (4) การจัดการทางธุรการ รวมถึงการจัดเก็บฐานข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีที่ควรจะมีระบบและแบบแผนมากขึ้น

ประเด็นที่ 4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย ในภาพรวมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การวัดประเมินผลของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยสามารถทำได้โดยการแบ่งระดับผู้สำเร็จการเรียนรู้ตามระยะเวลาการเรียนรู้ของนักเรียน (2) การประสานงานกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขยายเครือข่ายทางสังคม และ (3) การปรับลดระดับอายุการเริ่มเข้าโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

ข้อค้นพบข้างต้นที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย กล่าวคือไม่มีความแตกต่างที่สามารถบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนเฉพาะเจาะจง จากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นภาพรวมในเชิงบวกนั้น อาจเป็นไปได้ว่า มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถตอบสนองการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ รักกิจ ศรีสรินทร์ (อ้างถึงใน ยอดชาย สุวรรณวงษ์, 2558, หน้า 20) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า เป็นหนึ่งในแนวคิดของการพัฒนาทางการศึกษาโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้บุคคลแสวงหาความรู้ตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถรู้จักโลก รู้จักตนเอง และรู้จักผู้อื่น นำไปสู่การปรับปรุงแนวคิด ตลอดจนจนพฤติกรรมให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของโลก มีศักยภาพและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข นับเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเรียนด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ทุกชนิด

ในส่วนข้อค้นพบที่ว่า การดำเนินการตามการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นไปในเชิงบวกทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การดำเนินงานตามการบริหารจัดการด้วยหลัก 5 ก ตามคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นแนวทางต้นแบบที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ รังสิมา เดชกำแหง (2561) เรื่อง กระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุและสื่อกิจกรรมการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ที่พบว่า การนำหลัก 5 ก มาใช้ในการบริหารจัดการเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในการพัฒนาการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการสร้างกลุ่มอันเป็นการสร้างเครือข่ายบุคคลเชื่อมโยงกับการทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความใกล้ชิด เกิดความร่วมมือร่วมใจ และมีเป้าหมายเดียวกัน จึงมีการจัดสรรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ เกิดการสร้างกติกาศักยภาพและข้อตกลงร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และมีกองทุนในการสนับสนุนดำเนินงานประมาณให้สามารถดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นส่วนสำคัญในการมีบทบาทเสนอข้อตกลงและกติกาศักยภาพเพื่อความเป็นธรรมกับส่วนรวม เพราะการจัดการด้วยหลัก 5 ก เป็นต้นแบบที่ดีสำหรับการสร้างองค์กรชุมชน สร้างความเข้มแข็งจากกระบวนการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยแท้จริง ดังเช่น ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุท่านหนึ่งที่ว่า “โรงเรียนผู้สูงอายุเลยมีการดำเนินงานที่ดี เป็นระบบ มีการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน เน้นการมีส่วนร่วม การแสดงออก การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เน้นการดูแลสุขภาพของตนเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนต่อไป”

ทั้งนี้ ผลการวิจัยจากแบบสอบถามพบว่า มิติกรรมการ มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยมากที่สุด โดยอยู่ในระดับสูง ($r = 0.720$) น่าจะเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารเป็นแกนนำหลักสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการบริหาร คือ แกนนำของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุตนเอง โดยแกนนำหลักของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยส่วนใหญ่แล้วเป็นข้าราชการบำนาญ จึงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ไว้วางใจ ที่สำคัญคือมีเครือข่ายทางสังคมที่สามารถสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน จึงเป็นการเชื่อมโยงไปยังมิติอื่น ๆ เช่น จากคำให้สัมภาษณ์บางตอนของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 16 มกราคม 2566) ว่า “...อาจจะบุช้อความไว้เป็นหลักการแต่การตีความเป็นการเน้นการกระทำมากกว่า โดยจะมีการถามความเห็นของกันและกันเสมอ บางอย่าง

ที่ปรับเปลี่ยนได้ก็ปรับเปลี่ยน มีความยืดหยุ่น ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจร่วมกันมากกว่าระเบียบเป็นกรณีไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกรรมการเป็นหลักสำคัญด้วย”

สำหรับองค์ประกอบของการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้ศึกษาได้นำแนวทางการกำหนดองค์ประกอบมาจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินของโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามคู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สอดคล้องกับการศึกษาของ โกสินทร์ ชีวาทดี (2562) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ที่แสดงให้เห็นว่า ประเด็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุว่า มีความสอดคล้องส่งผลดีไปในทิศทางเดียวกันกับการที่โรงเรียนมีผู้นำที่พร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงมีความทุ่มเท มุ่งมั่น และเสียสละ การมีเป้าหมายชัดเจน รวมทั้งการจัดกิจกรรมทำให้กลุ่มมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้ การมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง และการมีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นการส่งเสริมและเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ ผลการวิจัยจากแบบสอบถามพบว่า (3) การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยมากที่สุด โดยอยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.820$) อาจเนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ ที่เสนอว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงในการตอบสนองหรือพฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นทั้งหมด หรือบางส่วนจากประสบการณ์ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา โดยเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนอาจเป็นฝ่ายจัดกระบวนการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ตนเอง เช่น การวางแผนการเรียนเอง การใช้สื่อ การวิเคราะห์ การสรุปผลด้วยตนเอง เช่น คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 16 มกราคม 2566) บางตอนว่า “...ทุกคนมีส่วนร่วม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ระดมความคิดเห็นร่วมกันช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เป็นกลุ่มเดียวกันเป็นเพื่อนกัน สบายใจต่อกัน” และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 16 มกราคม 2566) บางตอนว่า “...การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมากในการทำกิจกรรมให้สำเร็จ ซึ่งได้สร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นประจำ”

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาควัดและประเมิณผลที่ยังไม่มีแบบแผนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน กิจกรรมมีความหลากหลายน้อย การสืบทอดการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยที่ต้องการให้มีคนรุ่นใหม่มาร่วมสืบทอด การจัดการทางธุรการ รวมถึงการจัดเก็บฐานข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีที่ควรมีระบบและแบบแผนมากขึ้น มีความสอดคล้องกับผลจากแบบสอบถามที่มีผลการวิจัยว่า มิติที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยน้อยที่สุดคือ มิติกลุ่ม กล่าวคือ เนื่องจากนักเรียนผู้สูงอายุเรียนส่วนมากเป็นข้าราชการบำนาญที่เคยทำงานที่เกี่ยวกับด้านการศึกษาเป็นส่วนมาก ทำให้มีความหลากหลายของกลุ่มน้อย จึงมีกิจกรรมที่หลากหลายน้อย เพราะมีความถนัดด้านที่คล้ายคลึงกัน เครือข่ายทางสังคมเป็นกลุ่มเดียวกัน รวมทั้งการรับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเริ่มต้นที่อายุ 60 ปีเป็นต้นไป ซึ่งเป็นผู้สูงอายุแล้วจึงอาจไม่สะดวกในการทำกิจกรรมบางประการ

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุเลย

ในภาพรวมคือการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคข้างต้น ได้แก่

1) การวัดประเมินผลของโรงเรียนผู้สูงอายุเลยสามารถทำได้โดยการแบ่งระดับผู้สำเร็จการเรียนรู้ตามระยะเวลาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นการยกระดับความชำนาญความถนัดของตนเอง และเป็นต้นแบบต่อไป

2) การประสานงานกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขยายเครือข่ายทางสังคมเพิ่มเติมไปยังหน่วยงานที่มีภารกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

และ 3) การปรับลดระดับอายุการเริ่มเข้าโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุให้น้อยลง เพื่อเพิ่มอัตราการรับนักเรียนรุ่นใหม่ซึ่งยังคงมีกำลังกาย ใจ และกำลังสังคมที่แข็งแรง

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคนในระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรมสำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (2565) เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรองรับการพลิกโฉมฉบับพลันและวิกฤตการณ์โลก ในประเด็น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้ของผู้สูงอายุและผู้กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีช่วงอายุระหว่าง 45 - 60 ปี โดยมีใจความสำคัญว่า การเตรียมความพร้อมให้กับผู้สูงอายุและผู้กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนผู้สูงอายुरูปแบบใหม่ ที่เน้นการเพิ่มทักษะหรือการเปลี่ยนทักษะ เตรียมพร้อมทำงานในวัยสูงอายุให้กับคนในวัยก่อนเกษียณ รวมถึงการให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในวัยสูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมการเข้าสังคมของผู้สูงอายุผ่านการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนต่างวัย โดยการสนับสนุนงบประมาณไปยังพื้นที่การเรียนรู้ในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การปรับปรุงมติดังกล่าวด้วยการปรับระดับอายุการรับสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุเลยให้น้อยลงจาก 60 ปี เป็น 55 ปี จะเป็นการทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุเลยมีสมาชิกที่ยังคงมีศักยภาพทางกำลังกาย ใจ และกำลังสังคมที่แข็งแรง ทำให้โรงเรียนจะมีความสร้างสรรค์ทางการเรียนรู้ และกิจกรรมมากขึ้นเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านร่างกายน้อยกว่า โดยนักเรียนกลุ่มที่ยังมีอายุไม่ถึง 60 ปี อาจไม่ต้องมาเรียนที่โรงเรียนในวันเปิดเรียนที่ตรงกับวันทำงานทุกครั้งก็ได้ เนื่องจากอาจติดภารกิจการทำงาน และจะเป็นการสอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุหรือก่อนวัยเกษียณ เพื่อส่งเสริมให้สังคมผู้สูงอายุของจังหวัดเลยมีคุณภาพ

ในส่วนของ การวัดและประเมินผล เมื่อสามารถดำเนินการจัดกลุ่มนักเรียนได้ตามระยะเวลาที่เข้าร่วมโรงเรียนตามแนวทางการจบหลักสูตรที่โรงเรียนตั้งไว้แล้ว โดยการมอบเกียรติบัตร 4 ประเภท ได้แก่ 1) ประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติบุคคลเครือข่ายภูมิปัญญาผู้สูงอายุเลย 2) ประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติบุคคลภูมิปัญญาผู้สูงอายุเลย 3) ประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติบุคคลต้นแบบภูมิปัญญา และ 4) ประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติบุคคลต้นแบบภูมิปัญญาผู้สูงอายุเลย จะสามารถสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จตามจำนวนต่อไปได้ และจะส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

โรงเรียนผู้สูงอายุเลยเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จึงมีลักษณะการบริหารจัดการที่แตกต่างจากโรงเรียนผู้สูงอายุส่วนมากที่เป็นองค์กรภายในการกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรได้รับการดูแลที่เหมาะสมจากหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ร่วมเป็นที่ปรึกษาฝ่ายธุรการของโรงเรียนผู้สูงอายุ และดำเนินการทางธุรการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีหรือด้านสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าผู้สูงอายุ จึงสามารถพัฒนาต่อยอดไปพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

การปรับปรุงด้านเครือข่ายทางสังคม เนื่องจากแนวโน้มการเพิ่มสูงขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ การพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงควรได้รับความสำคัญมากขึ้น โดยควรกำหนดให้มีแนวทางการดำเนินงานแบบหุ้นส่วนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ โดยเฉพาะกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชนองค์กรเอกชนในพื้นที่ ในการทำงานร่วมกันเพื่อจัดสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้น และเป็นการพึ่งตนเองทางด้านงบประมาณได้อย่างยั่งยืนในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

เนื่องจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุจึงมีข้อจำกัดทางด้านร่างกายในบางประการ ดังนั้น จึงขอแนะนำว่า ให้อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุให้มากที่สุด และทำการสำรวจด้วยความนุ่มนอบ และสุภาพ จะทำให้ได้รับการต้อนรับและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ*. ค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.dop.go.th/th/know/5/197>
- กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคนในระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรองรับการพลิกโฉมฉบับพลันและวิกฤตการณ์โลก*. ค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.nxpo.or.th/th/report/9519/>
- โกสินทร์ ชีทางดี. (2562). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 11(2), 325-336.
- เฉลิมพล ศรีหงษ์. (2565). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- ยอดชาย สุวรรณวงษ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนฐานวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเสริมสร้างสุขภาพชุมชน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสิมา เดชกำแหง. (2561). *กระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุและสื่อกิจกรรมการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โรงเรียนผู้สูงอายุเลย. *หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเลย พุทธศักราช 2561 ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย*. เลย: ผู้แต่ง.
- วีณา พึ่งวิวัฒน์นิกุล. (2564). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). *การเข้าถึงระบบบริการทางสังคมของประชากรในครัวเรือนก่อนวัยสูงอายุและผู้สูงอายุที่มีรูปแบบการอยู่อาศัยต่างกันเพื่อนำไปสู่แนวทางการสนับสนุนการบริการที่เหมาะสม*. ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566, จาก https://ipsr.mahidol.ac.th/post_research/research-brief%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%96%E0%B8%B6%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3

สมถวิล วิจิตรวรรณ. (2565). สถิติความสัมพันธ์: เลือกใช้อย่างไร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 8 (2), 11.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 16 มกราคม 2566.

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 16 มกราคม 2566.

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 16 มกราคม 2566.